

چالش‌های اجرایی حسابرسی در بخش‌های دولتی

یادداشت

ابراهیم رسام

مدرس دانشگاه

دپارتمان‌های حسابرسی داخلی سازمان‌های دولتی با چالش‌های ویژه‌ای مواجه هستند و بسیار مهم است که فعالیت‌های حسابرسی آنها به گونه‌ای مناسب پیکربندی شود که سازمان بتواند وظایف خود را به شیوه‌ای مؤثر و کارآمد انجام دهد. مؤسسات حسابرسان داخلی اظهار می‌کنند که حسابرسی داخلی یک عنصر ضروری از حاکمیت خوب بخش دولتی است، زیرا ارزیابی عینی و بی‌طرفانه از مدیریت مؤثر و مسئولانه منابع دولتی ارائه می‌دهد. در این رویکرد، حسابرسی داخلی از سازمان‌های بخش دولتی برای دستیابی به یکپارچگی و پاسخگویی و القای اعتماد در بین ذینفعان حمایت می‌کند. نقش حسابرسان داخلی در سازمان‌های بخش دولتی و بویژه در بانک مرکزی بسیار مهم است، زیرا آنها موظفند از طریق ارزیابی برنامه‌ها و سیاست‌های کارآمد و ناکارآمد، به اشتراک گذاشتن بهترین رویه‌ها و معیارسنجی اطلاعات و ارائه بازخورد مداوم برای تنظیم سیاست‌ها، بینشی برای کمک به تصمیم‌گیرندگان ارائه دهند. متأسفانه، این رویکرد پیوسته و مستمر با تکنیک‌های حسابرسی داخلی سنتی تطابق کامل ندارد.

تکنیک‌های حسابرسی سنتی بر آزمون‌های گذشته‌نگر متکی هستند و هدف اصلی آنها ارزیابی سیستم کنترل داخلی و سطوح ریسک سازمان به صورت لحظه‌ای است. متأسفانه، این تکنیک‌های حسابرسی نمی‌توانند سیستم‌های کنترل داخلی و سطوح ریسک را به صورت مستمر تجزیه و تحلیل کنند و بنابراین به واحد حسابرسی داخلی اجازه نمی‌دهند تا ارزیابی سریع ریسک را ارائه دهد. در نتیجه، زمانی که سطح ریسک افزایش می‌یابد برنامه‌ریزی برای یک مداخله به موقع، دشوار است. در این راستا، حسابرسی مستمر به عنوان پشتیبان برای تکنیک‌های حسابرسی سنتی عمل می‌کند که باید در کنار یکدیگر وجود داشته باشند و مکمل یکدیگر باشند تا اثربخشی و کارایی عملکرد حسابرسی داخلی را بهبود بخشند. به طور خاص، حسابرسی مستمر برای نظارت بر فرایندهای سازمان به صورت مداوم بسیار مفید است و در نتیجه سطوح کارایی و اثربخشی بالاتری را به همراه دارد. علاوه بر این، یک تکنیک تشخیص قدرتمند است و فراوانی و پوشش تجزیه و تحلیل فعالیت‌های انجام شده توسط عملکردهای حسابرسی داخلی را افزایش می‌دهد.

یک چهارچوب کلی برای حمایت از سازمان‌های دولتی و به طور خاص بانک مرکزی در مواجهه با چالش‌های مختلف، اجرای سیستم‌های حسابرسی مستمر را پیشنهاد می‌کند و دلایل متعددی وجود دارد که چرا مطالعه اجرای سیستم‌های حسابرسی مستمر در بانک مرکزی مهم است. تحلیل‌های اخیر انجام شده توسط صندوق بین‌المللی پول نشان داده است که بخش‌های حسابرسی داخلی چندین بانک مرکزی در سراسر جهان با آسیب‌پذیری‌های جدی مواجه هستند. دو مورد از مهم‌ترین مسائلی که باعث می‌شود عملکرد حسابرسی داخلی به طور کامل کارآمد نباشد عبارتند از: عدم انعطاف‌پذیری نهادی و فقدان یک فرایند رسمی و ساختار یافته پیگیری.

بسیار مهم است که بدانیم چرا سیستم‌های حسابرسی مستمر برای بانک‌های مرکزی ارزشمند هستند. در این راستا، توجه به این نکته حائز اهمیت است که یکی از محرک‌های اصلی که سازمان‌ها را به ایجاد یک سیستم فناوری ترغیب می‌کند، فشار به سمت سطوح بالاتر کارایی و کاهش هزینه است. این جنبه بویژه برای سازمان‌های بخش خصوصی که هدف اصلی آنها حداکثر کردن سود است، اهمیت دارد. واضح است که سازمان‌های بخش دولتی به اندازه سازمان‌های خصوصی در مورد کارایی و کاهش هزینه‌ها نگران نیستند، زیرا آنها بیشتر نگران دستیابی به هدف سیاستی خود هستند. اهمیت برجسته اهداف سیاستی بانک‌های مرکزی، که معمولاً شامل ثبات قیمت و مالی است، باعث می‌شود این مؤسسات دولتی حتی کمتر نگران مسائل کارایی باشند، زیرا آنها باید به اهداف خود بدون توجه به هزینه دست یابند. بر اساس این ملاحظات، واضح است که سازمان‌های دولتی از این انگیزه‌های خاص برای پیاده‌سازی سیستم فناوری حسابرسی مستمر برخوردار نیستند. با این حال، برای بهبود چندین جنبه از عملکرد حسابرسی داخلی را که تنها به مسائل کارایی مربوط نمی‌شوند، مورد توجه قرار داده است.

در حالی که ما یک ارزیابی نظری از راه‌حل‌های خود را بر اساس تجزیه و تحلیل ادبیات نظری، تجربی و حرفه‌ای ارائه می‌دهیم، با این حال رویکرد تحقیق علوم طراحی به منظور نشان دادن اثربخشی و تناسب واقعی راه‌حل‌های پیشنهادی، نیاز به یک ارزیابی عملی دارد. نظریه علوم طراحی روش‌های مختلفی را برای ارزیابی راه‌حل‌های طراحی شده مشخص از طریق تجزیه و تحلیل پیشنهاد می‌دهد. ما به بررسی اجرای عملی راه‌حل‌های خود می‌پردازیم و پیشنهاد می‌کنیم آنها را با استفاده از مطالعات موردی ارزیابی کنیم. در همین راستا، بانک مرکزی به طور کلی تمایلی به ارائه اطلاعات در مورد فعالیت‌های حسابرسی داخلی خود ندارد، با توجه به اینکه آنها دارای دستورالعمل‌های خاصی هستند که می‌توانند برای اجرای چنین نوع سیستم حسابرسی استفاده کنند.

دوران جمشید بسم‌الله‌ها در بازار ارز تمام شد

دوران جمشید بسم‌الله‌ها و هیجانات لحظه‌ای در بازار ارز به سر رسیده و فصل جدید سیاست‌گذاری در اقتصاد ایران با رمز «تثبیت اقتصادی»، عملیاتی شده است

دیدگاه

مدتی است بویژه در دوره جدید مدیریتی بانک مرکزی و سیاست‌گذاری‌های ارزی صورت گرفته، بازار ارز به آرامش رسیده و دیگر خبری از نرخ‌های لحظه‌ای و افزایش‌های مستمر نرخ ارز در بازار نیست. تأمین ارز کالاهای اساسی با نرخ مشخص صورت می‌گیرد و نرخ‌های تعادلی در مرکز مبادله ایران تعیین می‌شود. همچنین نوسانات بازارهای غیررسمی و آزاد نیز به حداقل ممکن رسیده و فعالیت دلان ارزی نیز به حداقل خود رسیده است. ایجاد آرامش در بازار ارز از این منظر حائز اهمیت است که اثر آن بر سایر بازارها نیز محسوس است. طی مدت اخیر نرخ‌ها در بازارهای دیگر نیز روند تعادلی و کاهش را طی کرده و نگرانی‌های فعالان اقتصادی درباره بروز نوسانات لحظه‌ای و ناگهانی در نرخ‌ها بویژه ارز، از بین رفته است.

بانک مرکزی در دور تازه سیاست‌گذاری برای مدیریت اقتصادی، سیاست تثبیت را برنامه‌ریزی و در دستور اجرا قرار داده است. در قالب این سیاست‌گذاری جدید، بانک مرکزی کاهش نرخ تورم را از مسیر اصلاح سیاست‌های مربوط به خرید و فروش ارز، کنترل نقدینگی، رگولیشن بازارهای مختلف و همچنین فعال‌سازی مرکز مبادله ارز و طلا ایران دنبال خواهد کرد.

محمدرضا فرزین؛ رئیس کل بانک مرکزی پیش‌بینی کرده که بزودی شاهد کاهش شدید نرخ تورم خواهیم بود. «ایران اقتصادی» به منظور بررسی ابعاد مختلف اقدامات ارزی بانک مرکزی و سیاست تثبیت اقتصادی، با برخی نمایندگان

فعلی و سابق مجلس شورای اسلامی گفت‌وگو کرده که در زیر می‌خوانیم.

حال خوب بازار ارز و کاهش تورم حاصل اجرای سیاست تثبیت

شهباز حسن‌پور بیگری؛ نایب رئیس کمیسیون اقتصادی مجلس در گفت‌وگو با خبرنگار «ایران اقتصادی» اظهار داشت: روند نزولی بازار ارز به دلیل درک صحیح بانک مرکزی از مشکلات و نقاط ضعف بازار در کشور است که با یک بررسی و ریشه‌یابی تخصصی و کارشناسی، توانسته بسیاری از مشکلات تومی ناشی از هیجانات ارزی بازار را که متأسفانه بخش مهمی از اقتصاد را به خود اختصاص می‌دهد به سوی مسیری درست هدایت کند. وی ادامه داد: به همین منظور، افزایش اختیارات بانک مرکزی با حمایت مجلس صورت گرفت تا تمام شده است. حقیقتاً با نگاه ویژه دولت و مدیریت غیرعجولانه و منطقی بانک مرکزی در مواجهه با بازار ارز شرایط پایداری رقم خورد که در صورت ادامه می‌توانیم با توجه به اتفاقات مثبت اقتصادی در عرصه بین‌المللی، شاهد آرامش بعد از طوفان ارزی باشیم. یوسفیان در پایان خاطر نشان کرد: انتظار می‌رود دولت برنامه‌ریزی خود را برای مدیریت بازار ارز رها نکرده و در درازمدت پایبند به آن باشد.

نایب رئیس کمیسیون اقتصادی مجلس گفت: خوشبختانه وزارت اقتصاد، بانک مرکزی و سازمان برنامه و بودجه با هماهنگی مناسبی در مسیر حرکت می‌کنند که موجب شکل‌گیری «سیاست تثبیت» شود که نتایج آن به صورت تدریجی در جامعه قابل لمس خواهد شد.

حسن‌پور بیگری با اشاره به عملکرد تیم اقتصادی دولت بویژه بانک مرکزی، بیان داشت: کنترل تورم و کاهش نقدینگی، تأمین قابل قبول منابع ارز، حرکت به سمت تک‌نرخ شدن ارز، شکسته شدن انحصار حاکمیت دلان در بازار ارز، راه‌اندازی سامانه مرکز مبادله ارز و طلا... از تأثیرات نگاه بدون هیجان دولت برای دستیابی به

توسعه اقتصادی و رشد آن است.

تخلیه بار روانی منفی بازار ارز

عزت‌الله یوسفیان ملا نماینده سابق مجلس در گفت‌وگو با «ایران اقتصادی» با بیان اینکه کم‌رنگ شدن نقش دلان در بازار ارز باعث ایجاد آرامش روانی در جامعه می‌شود، گفت: در سیستم مدیریتی بانک مرکزی در دولت سیزدهم خوشبختانه مبارزه با سوداگری و دلالی یکی از اولویت‌ها بود که امروز با توجه به کم‌رنگ شدن دلان و کاهش وجود قیمت‌های کاذب، شاهد این هستیم که بار روانی موجود در بازار ارز افت کرده است. البته نیاز است که این روند تداوم پیدا کند و از مبارزه‌های هیجانی دوری کرد.

وی تصریح کرد: روزگاری دلان میدان گردان قیمت‌گذاری بازار ارز بودند، اما دیگر دوران جمشید بسم‌الله‌ها تمام شده است. حقیقتاً با نگاه ویژه دولت و مدیریت غیرعجولانه و منطقی بانک مرکزی در مواجهه با بازار ارز شرایط پایداری رقم خورد که در صورت ادامه می‌توانیم با توجه به اتفاقات مثبت اقتصادی در عرصه بین‌المللی، شاهد آرامش بعد از طوفان ارزی باشیم. یوسفیان در پایان خاطر نشان کرد: انتظار می‌رود دولت برنامه‌ریزی خود را برای مدیریت بازار ارز رها نکرده و در درازمدت پایبند به آن باشد.

مبارزه سختی که به ثبات در بازار ارز منتهی شد

عبدالرضا عزیزی؛ نماینده سابق مجلس در گفت‌وگو با «ایران اقتصادی» بیان داشت: در کشور ما دلالی و واسطه‌گری به شغلی با امنیت و سودآور تبدیل شده است که اثرات آن را در مسکن، خودرو، بازار ارز و بخش‌های مختلف

می‌توان دید که قاعدتاً بازار ارز به دلیل گره خوردن تمامی بخش‌های اقتصادی با آن نقش بسزایی را ایفا می‌کند.

رئیس کمیسیون اجتماعی مجلس دهم از نقش تأثیرگذار دولت سیزدهم در مقابله با سوداگری یاد کرد و گفت: دولت سیزدهم با روی کار آمدن تلاش‌های زیادی را در حوزه‌های مختلف بر حذف دلان و سوداگران انجام داد که می‌توان به ورود به بازار ارز و حذف سوداگری نگاه‌های املاکی اشاره کرد.

دولت مانع سوءاستفاده دلان شد

وی تصریح کرد: یکی از دلایل جولان دادن بازار ارز در اقتصاد کشور وجود تورم حاصل از چاپ بدون پشتوانه نقدینگی در دوران گذشته و بی‌ثباتی اقتصادی بوده که برای جان تیم اقتصادی فعلی شده است. در واقع بازار ارز از این آشفتگی همواره به نفع خود استفاده کرده است که همین امر تمرکز و توجه ویژه دولت را به خود جلب کرد تا بتواند کمر همت بسته و در جهت کنترل و رفع ناسامانی‌ها حرکت کند.

عزیزی گفت: خوشبختانه با حرکت همزمان بانک مرکزی در مدیریت با برنامه در بخش‌های مختلف و بخصوص در مبارزه با دلان ارزی و پیشبرد اهداف اقتصادی در سطح منطقه‌ای و فرامنطقه‌ای و ایجاد منابع ارزی مناسب در بانک مرکزی؛ ثبات مطلوبی در بازار شکل گرفته که با ادامه همین روند انتظار بروز ثبات در بازار ارز را خواهیم داشت.

دلایل ثبات در بازار ارز

ایرج ندیمی؛ عضو سابق اتاق بازرگانی ایران نیز در گفت‌وگو با «ایران اقتصادی» اظهار داشت: ثبات در بازار ارز معطوف به دلایل مختلفی است که در صورت انتخاب

بانک مرکزی در دور تازه سیاست‌گذاری برای مدیریت اقتصادی، سیاست تثبیت را برنامه‌ریزی و در دستور اجرا قرار داده است. محمدرضا فرزین؛ رئیس کل بانک مرکزی پیش‌بینی کرده که بزودی شاهد کاهش شدید نرخ تورم خواهیم بود

سیاست صحیح مدیریتی از سوی بانک مرکزی، می‌تواند تداوم داشته باشد. وی تصریح کرد: در صورت توازن در میزان عرضه و تقاضا و توزیع بموقع ارز متناسب با نیاز، بازار سوداگری و سودآوری کاهش پیدا می‌کند که منتهی به شکسته شدن حباب ارز خواهد شد که البته این امر مستلزم نظارت و کنترل دقیق بازار توسط بانک مرکزی و مقابله با دلالی به واسطه تزریق ارز در بازار از طریق صرافی‌های خود خواهد بود. ندیمی با تأکید بر لزوم نگاه نظارت بانک مرکزی بر بازار ارز، گفت: هر چقدر بانک مرکزی بتواند دامنه نظارتی خود را گسترش دهد و به صورت مداوم سیاست‌های خود را اعمال کند؛ سایه آرامش و ثبات در بازار گسترده خواهد شد. از سوی دیگر، مجموعه اقداماتی همچون ارزآوری صادرات به داخل و پیمان‌های اقتصادی بین‌المللی بر نوسانات بازار تأثیر گذاشته که به خوبی توسط بانک مرکزی مدیریت شده است.

توافقات بین‌المللی موجب آرامش در بازار ارز می‌شود

عضو سابق مجلس به تأثیرات اقدامات بین‌المللی ایران در بهبود اقتصاد کشور و آرامش در بازار ارز اشاره کرد و بیان داشت: همچنین این روزها فرمایشات مقام معظم رهبری در خصوص توافقات بین‌المللی، آزادسازی دارایی بلوکه شده ایران در کشورها و... شرایط را به گونه‌ای رقم زده تا بازار ارز روزهای آرام و پرامیدی را سپری کند. وی در پایان افزود: مجموع اتفاقات سیاسی، اقتصادی و بین‌المللی که در حال شکل‌گیری است، تأثیرات زیادی را در ثبات بازار ارز ایجاد کرده که نیاز است این روند تداوم پیدا کند.